

Izrazi svaki dan u 6 sati jutro u Pali u oskudnoj Hekari Jos. Kramptić, Trg Guoioza i ili ulica Radetzky 20, gdje se nalazi tiskara, uređivač i uprava lista. Za uređivača odgovara izdavač Josip Hlačar, Telefona broj 38. Broj poštanske štampice 36.615. Predplać. Iznosa 2 K 40 h o mjesečno, 6 K tromjesečno, pojedini broj stane 6 halera. Objave računsa se po 20 h jednokratni poltirađak (3 mm).

Bugarska vojska pred Bitoljem.

Sa bojnih poljana.

Promjene u francuskom i ententinom vrhovnom vodstvu.

Kopenhagen, 29. novembra. «National Tidende» dobiva iz Pariza ovi vijesti: Joffre ne će ostati dulje generalissimus francuske vojske. Bili će imenovati predsjednikom sveopćeg ratnog vijeta ententnih vlasti. Kao njegovi nasljednici imenuju se Foch i Petin.

London, 29. novembra. U gornjoj kući na upit, hoće li sve engleske i francuske čete na zapadnoj fronti zadobiti samo jednog vrhovnog komandanta, odgovorio je Asquith, da se takva mjera nije pronasla potrebitom i shodnom.

Ruska vojska u Besarabiji.

Stockholm, 29. novembra. Vijesti rumunjskih listova o broju ruskih četa, što se navodno nalaze u Besarabiji i u Odesi i koje bi imale što prije odputovati protiv Bugarske, preterane su. Mora se znati, da takvih vijesti šire samo one novine u Bukarestu, koje su rusofilske i to sasvim tendenciozno, da bi djelovale na Bračlanov gabinet. Ali je njihova za namjeru sasvim prozorna, te se mora staviti veliki upitnik o istinitosti njihovog pisanja.

Dopisnik lista «Vossische Z.» javio je još pred nekoliko sedmica, da se u djelo okrugu 7. i 8. ruskog zborna nalazi pet tabora za izvežbanje narodnih ustaša i to u Odesi, Kičneru, Tiraspolu, Radziru i Ismajlu. Sam ih je car ovih dan nazirao. Njihov je broj iznosao sredinom novembra za stalno samo 150.000 ljudi. K njima pridoklo je islina mnogo donskih kozaka, ali u to par dana, što je od tada prošlo, mogla je ova sila porasti najviše na 350.000 ljudi. Ni li nemaju dosta artiljerije i municije. Vijesti o milijunima ruske vojske u Besarabiji prosti su bluff.

Rat na Balkanu.

Ruska ekspedicija protiv Bugarske i Turske.

Milan, 28. novembra. «Secolo» javlja iz Rima: «Somino» imao je jučer na Konzultu pogovor sa ruskim poslanikom. Kažu, da se raspisuje o predstojećoj balkanskoj ekspediciji Rusije. Potvrđuje se vijesti, da će ekspedicijska vojska sada polputa te da će Ruska u kratko vrijeme navali na Turke i Bugare. General Kuropatkin, koji je vrhovni zapovjednik vojske, boravi u Tasburanu između Izmaila i «Kijije» imade suda 150.000 momaka, 100.000 nalazi se kod Odesa.

Talijanske namjere na Balkan.

Basel, 28. novembra. «Baseler Neueste Nachrichten» donose iz Rima: Talijanska balkanska akcija ograničit će se na Albaniju, jer Grčka i Bugarska imadu posebne namjere na ovo područje. Pošto izlaze takav ekspedicioni zbor pet puta više žrtava negoli isti zbor na domaćoj granici, osobito što se tiče trena, razumljivo je, da ne može ovaj zbor biti odviše brojčan.

Bivši narodni zastupnik Giraolo raspravlja o tom pitanju u dugom članku u «Messageru» i dolazi do zaključka, da Italija nesmije izostati dijeliti svojih sila. Italija nesmije izostati kod balkanske ekspedicije ali opseg ovog sudjelovanja mora biti odvisan od potreba na sosojkoj fronti.

Centralne vlasti.

Car Viljem u Beču.

Beč, 28. novembra. (D. u.) Car Viljem prispio je u 11 sati prijepodne u Beč, da posjeti cara Frana Josipa. Na kolodvoru primljen je od prijestolonasljednika nadvojvode Karla Frana Josipa i od nadvojvode Frana Salvatora i Karla Stefana. Car Viljem odveo se uz neopisivo oduševljenje naroda u Schönbrunn, gdje se je svratio kao carev gošt u Schönbrunnskom dvorcu. Sastanak vladara, koji se

nisu vidjeli, nakon što je buknuo svjetski rat, bio je veoma srdačan. Monarhi nisu mogli zatajiti svog ganuća. Car Fran Josip odveo je svog visokog gosta u odio za gostove. Kratko vrijeme iza dočeka bio je intimiti ručak, kojemu su prisustvovali monarhi i naš prijestolonasljednik. U čitavom gradu vladala veliko oduševljenje. Grad je sav okičen zastavama.

Nova vojnička osnova u Ugarskoj.

Budimpešta, 28. novembra. (D. u.) Između zakonskih osnova podnešenih pri sastanju parlamenta imadu i prijedlog hovevskog ministra, kojim se, s nekim ograničenjima, pripušta, da se zatraži za neke stalne radnje u inozemstvu, koje su spojene s ratom, radnike između 50 i 55 godina.

Politički pregled.

Stalno je, da će neprijateljsko novinstvo tumačiti pohod cara u Viljenu i Beču na svoj način. akoprem neke iz pisanja bečkih novina stalno sazna, osim toga, da je car prispio u glavni nas grad, posjetio cara i bio primljen od pučanstva velikim oduševljenjem. Moramo priznati, da i mi sami ne znamo ništa o značenju tog posjeta, o kojem kaže službeno izvješće, da ima intiman karakter to je, da je više namijenjen časnoj osobi našeg vladara negoli vanjskoj ili nutnjoj politici.

Nakon svršetka operacija u Srbiji dobio je ovaj posjet posebnu vrijednost. Politički i vojnički se položaj u ova dva držanja mjeseca znatno promijenio te je pojmijlo, da imadu puno važnih stvari, o kojima bi imali vladari savezničkih centralnih vlasti, da raspravljaju. Radi se doista o tome, da se i politički zasigura potučene uspjehe i da se utaneči sve pojednosti, koje su preduvjet, da se u dogledno vrijeme postigne ili daljnijim uspjesima izmudi mir. Car Viljem nalazi se na putu u Carigrad, gdje će svojim ulazom zapečtatiti veliki uspjeh postignut u zadnje doba na Balkanu.

Grčki je međutim predan četvrtini sporazum novu u notu, u kojoj određuje točno sve svoje zahtjeve.

Kralj Konstantin, kazni, protivio se je prihvaćanju ostrih zahtjeva entente te je i osobno Kičneru izjavio, nakon što mu je ovaj u jednosmnom govoru raspredao sve svoje misli o potezaju i saopčio sve svoje želje. Danekle kralj Konstantin je objavio Kičneru odspku, da će razoružati sva odjeljena ruske vojske, koja će pristupiti grčku granici. Ali čini se, da sa trgovačkih interesa Grčke bilo ipak mjerodavniji nego li kraljeva volja. Na taj je način barem donekle uspjelo savezničima, da spase situaciju i vojsku u Makedoniji, za opstatak koje su se već bojale sve novine.

U Rumunjskom je parlamentu izrekao kralj prijestolni govor. Kraljevi riječi bijahu veoma diplomatske, akoprem se nije poslužio obične diplomatske frazeologije i nije više li manje naglasio nekujih političkih i vojničkih događaja, da time oduge tumačenja i raspravljanja u europskim novinama. Niti tog nije kralj naglasio, da će Rumunjska ostati neutralnom. Samo na potrepisne vojništva, kao na najvažniji faktor države i njezinog opstanka, svratio je pozornost parlamenta. Ova činjenica kaže međutim veoma mnogo ali ako se baš hoće i veoma malo.

U Italiji traju u novinama rasprave i polemike među najrazličitijim strankama, što je zapravo kriv rat. Kod toga imadu socijaliste najveći uspjeh, jer su bili i početka neprijatelji rata te sada ne nose za to nikakve odgovornosti. Nacionalistae nastave svoju gonju protiv Njemačke i zahtijevaju objavu rata. Talijansko sudjelovanje na Balkanu ograničit će se, ako uopće dodje do ekspedicije, na Albaniju. Ali i u tom slučaju neće Italija nastupiti sa imponirajućom silom, već sa manjim odjeljenjima, koje će biti tekard dostojna, da si Italija samo zacrjepa za buduća vremena željena područja.

Čeznja za mirom u Parizu

Raspoloženje u Parizu slika «Zürcher Zeitung» u duljem dopisu kako slijedi: Nekoliko dana iza odstupa Deleassae — i to je značajno — došao je Lord Haldane u Pariz pod izlikom, da posjeti Francha na fronti. U istini radilo se o tome, kako bi mogao stići neopaženo u Pariz. Nas je dopisnik saznao, da se je Lord Haldane sastao sa dvojicom najuglednijih članova republike te da je imao pogovor sa uglednom trećom osobom. Razumljivo je, da nije nam poznat sadržaj ovih rasprava ali važnost tog događaja postaje jasnja, čim se pomisli, da je Lord Haldane onaj državnik, koji je bio dvije godine prije rata ratni ministar u prvom ministarstvu Asquitha te da je kao takav isao se posebno misijom u Berlin, da tamo potpisne sporazum između Njemačke i Engleske, koji bi tvorio podlogu za poboljšanje odnosa između oih velevaldi: U ono doba držah ga prijateljem Njemačce te je odmah odstupio, čim je buknuo rat i kad se je Asquithovo ministarstvo promijenilo u ratni kabinet. Usprkos tomu je ostao vjeran prijatelj Asquitha i Greya. Posjet tog uvaženog engleskog političara desio se je baš u ono vrijeme, kad je zaborio rat novu lice. Svjetski događaji bili su na raskršću te je time prouzročio i neka nesolidarnost između saveznika: Članovi entente ne bijahu složni, kako bi se imao nastaviti rat. Kažu, da je u to doba dobio Haldane nalog, da upita u Parizu, da li bi bili tamostoji političari složni, da se započne mirovne pregovore. Taj se je korak učinio zbog toga, jer bijaše opravdan bojazan, da bi se ova ili ona vlast odrekla entente te sklopila na svoju ruku mir, tako da bi ostale velevaldi sporazuma došle zbog toga u nepriklju.

Korak Lord Haldaneova naslijedio je u onom trenutku, kad je postalo u Francuskoj i sigurno i u drugim državama ovidno neko nezadovoljstvo s ratom i ojačala želja za mirom. Danonice raste u Francuskoj žudnja za oslobođenjem iz atmosfere s. l. a, mržnje, klevete i laži, da se rasprsi mrak, koji okružuje vasionu. Već vlada zabrinutost o ciljima rata i interesa, za koje se ratuje. Svaki dan se čuje očitavanje: «Ako Njemačka žudi tako za onim kolonijama crmca, od kojih imademo samo u korist, da prihvaćaju bivšim direktorima Folies Bergeres umosna mjesta, zašto da joj neodstupimo ova područja, ako nam vratit za to sve naše departamente?» U narodni niklo se već ne oduševljuje za rat. Veći dio priprištih ljudi međutim niti ne želi, što je Srbija. Zasto se vodi kakve taj rat, pitaju se obični ljudi? Narod neće trpjeti i proljevati krv za tuđe interese. Pitanje Alsacije i Lotaringije dalo bi se na jednostavan način riješiti, jer je ta pokrajina za Francuzu pitanje čuvtva i manje političkog rezonancija. Samo u tom bi se slučaju moglo bojati, da se narod pobuni radi toga, što je prolio krv a nije oslobodio Lotaringije i Alzacije. Slična pitanja stavljaju se i izobraženih slugovi: Zasto, da nastavim taj rat bez slava, bez izgleda i bez svrhe? Ovi će glasovi postati svaki dan jači i razgovetiji. Jauk malka, udvoica i osiročete djece diže se svaki dan bolnije prama nebu. Ljudi sa užasom odvrćuće od groznog klanja. Zasto? Da, diže nam mir!

Izum u ratu.

Usporedimo li način današnjeg ratovanja s onim u prijašnja vremena, te dapače s onim u najbližjoj prošlosti, kao primjerice u rusko-japanskom (godine 1904.—1905.) ili njemačko-francuskom (1870.—1871.) ratu, razabrat ćemo na prvi pogled, da je taj način mnogo i mnogo u čem posve različit od onoga i da se danas ratna tehnika služi mnogobrojnim izumima, o kojima prije ni najiskustviji vojskovođe ni slutiti nijesu. Poznornice, upravljača zrčana letjela najraznovrsnijih sustava, streljački jarci sa zaprjeckama od bodljivih žica, ručne granate i bezbroj oruđa i onoga — sve je to bilo do nedavna još nepoznato barem u onoj mjeri, da bi se bila mogla time ratna tehnika uspješno služiti.

No ljuto bi se varao onaj, koji bi mislio, e se u ovi i slični izumi zblili u samo ratno doba ili dapače na samom kravom bojištu. Na! Sve je ovo plod dubokog razmišljanja i proučavanja u mirno doba, a rat sam i u njemu stečeno iskustvo podaje za ovo ili ono tek ideju, zamisao.

Da spomenemo samo jedan primjer!

Svaki topničar danas dobro poznaje tako zvana topovska taneta s kapićom (Kappengeschosse). A znadete li, kako je do njih došlo? Za rusko-japanskog su rata nesavrjeni vojni dobavljači dopremali Rusima granate, koje su na vršku bile sve iskavrene i neoparubive. Da ih ipak mogu upotrebljavati, došjetise se Rusi i smjestic na te opečne vrške jake kape od ljevana željeza. Kod toga su u veliko svoje čudo zamijetili, da ovakove granate s kapama mnogo lagije probijaju neprijateljske oklope negoli one bez njih. Tijekom narednih je pet godina bio sve više i više usavršavan, — jer u samom ratu nije bilo za to ni zgodne ni vremena, — i danas rade gotovo sve države takova taneta.

Nesto je slična bilo i sa streljačim jarcima, koji su se tek u spomenutom ratu počeli u većoj mjeri rabiti, a danas se njima služe sve armade. I kolike li razlike između oih priproštih i ovih današnjih, tako rekavši katkad svom udobnošću snabdjevenih jarkara!

Povijest nam doduše navodi primjer, kako se je u mudroj jednoj glavi porudila bila u ratu posve nova zamisao, koja se je odmah, t. j. još za samoga trajanja rata imala i praktično provesti. Priopijeda se name, kako je za opsjedanja grada Sirakuze po Rimljanima u 3. vijeku prije Krista došao glasoviti fizičar i geometar Arhimed na ideju, da rimsko brodovlje upli pomoću velikih leća, te da je takove leće doista odmah sagradio i stavio u uporabu. U koliko je tim svojim izumom uspio, ne znamo, nego iz povijesti znamo tek toliko, da su Rimljani ipak osvojili Sirakuzu te da je tom zgodom pao i sam Arhimed, izakako mu je jedan od rimskih vojnika raskolio mačem glavu upravo u času, kad je u pijesku orlao i proutavao nove neke obrambene strojeve. Po svoj prilici nije njegov izum s lećama bio praktički usavršen, što uostalom nije ni čudo, jer svako novo iznašće treba godine i godine, da se usavrši, pa bilo to ubojito oružje ili jednostavna kupa kuhinjska sprava ili prašak za čišćenje.

Isto tako ne smijemo posebnim i naročitim izumom smatrati ni onih letiva, koje su, kako povijest pripovijeda, Kartazani u zadnjem očajnom boju za obranu svoga glavnoga grad: Kartage protiv Rimljanima na svojim lukovima pravili u pomnjanju dvoje tvari iz bujne kose po žrtvovanih svojih žena. Islina, zamisao je bila originalna, no nije dovela ni do kakvog napretka u sastavu i usavršenju lukova. Porodila se je bila tek u nuždi i nevolji i kasnije nije, u koliko je poznato, nikomu više palo na um, da upotrijeva za letive na lukovima ženste kose.

Izumom, pravim izumom ne smijemo da smatramo ni ono, što iznadje u ratu domisljastost i lukavost, kojom su se služili ralnici od najstarijih vremena pa sve do dana današnjega. Svja ova odora u polju, bijeli vojni plavster i snjegovitum predjelima, ratni brodovi s trećin ili četvrtim umjetnim dimnjakom (Emden) i mnogo i mnogo toga, sve to nijesu izumi, ako i jesu nešto nova, nego tek plod domisljastosti i lukavosti, da se neprijatelj zavodi.

Najstariji i najglasovitiji primjer takove lukave domisljastosti je poznati trojanski konj. Kod posjedavanja Troje nijesu namale Grči imali nikakovog tehničkog sredstva, da obore jaku gradsku zidinu, za koju su se Trojanci izva svake izgubljene bitke sklanjali. Kad nijesu mogli da postignu svoj cilj silom, a ono će lukavstvom. Po savjetu Odisejeva sagradio je Grci zlozlozno drvenog konja i snještasi u njutru njegovu do čeludne po izbor jitrnaka, s ostali se ralnici sklonisne u taj doba i na oko otplovataše put domovine. Trojanci ga — vjerujući, da će im taj konj učiniti grad njihov nepredobitno — urukoše u Troju, a posto u gradsku

vratu bila premlena, morali su bili da poruše dio zidina, kroz koje su kasnije Greci, izankao su se neopazice iskrcali bili, provalili u Troju i osvojili ju.

Kako razabiremo, taj koj nije bio ni kakav tehnički izum, kojim bi se ratnici mogli služiti i u poznijim ratovima, nego je bio tek momentana lukava ratna varka, kojoj kasnije nije nijedan vojskovođa više nasio kroz čitavih ovih 3000 godina iza pada Troje.

Rat sam po sebi i mnogobrojna ona iskustva i iznenađenja daju, kako rekomo, tek zamisao i ideju za nove izume, koji će se u mirno doba početi pravo privlačiti životu i postepeno usavršivati, u sljedećem ratu možda praktično pokušati i opet prema sličnim rezultatima na njima ovo ili ono promijeniti, dok ne budu posve odgovarali svrsi.

To se prokušavanje zbiva već i u ovom ratu s izumima iz prijašnjih mirnih dana. Događa se i to, da se prema stečenom u sadašnjim danima iskustvu odmah sad, na licu mjesta, kako se vidi, uvpradiju neke novotarije, ili bolje, opravdaju ili preinače, no ti ne mijenjaju bitno sama izuma, već su samo usavršenje njegovo (n. pr. na podmornicima, uređenju strijeljačkih jara, gradnja zaprjeka, udobnih lazareta, kuhanje i spremanje hrane itd.) te će se tek kasnije odmah na početku uzeti u obzir. B.

Poziv!

Svaki narod, koji hoće da mu bude mjesto u kulturnom svijetu, treba da ljubi svoju prošlost i da se diči svojom duševnom imovinom. Znate koliko narodnog blaga imadu Hrvati!

Na hrvatske crkvene pjesme, na našu duhovnu liriku do sada se malo pazilo. Ljep bi bio posao, da se skupi što je moguće više pjesama, koje se pjevaju u crkvama ili koje su se negda pjevale; da se nagie ma bilo kakvih knjiga i knjižica, starijih i novijih, u kojima ima pjesama ili vijesti i podataka o njima, štampaju ili prevode u drugi jezik, bilješke o načinu pjevanja, o melodijama, note itd., neka se pošalju gospodinu Dru Josipu Dragutinu u Nagy u Beč, VII Zieglergasse 72, direktno ili preko potpisanoša.

Nede se zaboraviti na ničije ime ni na ničiju ponudu. Uglada li jednom svijet kakva knjiga o našoj crkvenoj pjesmi, bit će dlaka za svakoga, koji je posao koji prilog; imena u njoj pobijeljena služiti će na čast hrvatskomu narodu.

Zagreb, 22. studena 1915.

Prof. Vjekoslav Spinčić,
zastupnik naroda.

Slabe financije Vatikana.

„Gazetta di Venezia“ piše, da je finansijsko stanje Papino vrlo prekarano. Od proračuna se sv. Stolice, koji iznosi deset milijuna franaka, podmiruje otprilike šest milijuna kamatima Papina državnoga blaga, dok se ostatak proračuna kao i troškovi milijunskih uprave, koji u proračunu nijesu predviđeni, posvema moraju podmirivati iz Petrova novčića. Ali da je i na Petrov novčić, taj dobrovoljni prinos vjernika, opći gospodarstveni položaj imao jaka utjecaja, to nikoga ne će iznenaditi.

Žena na bojištu.

Črtica iz ratne povijesti.

Nedavno smo javili, kako sn. sljedeći primjer Engleskinja i Francuskinja, srpske žene, ponajviše udovice iz poginulih ratnika, odlučile, da u krasvoj voj borbi za narodni opstanak pograze za oružje i ustanove posebnu žensku četu, te da se je u to ime već prijavilo do četiri sto udovica iz časnika.

Misao, da se žena lađa oružja na obranu svoje domovine, nije nova. Iz povijesti nam je naimo poznato, da su već godine 529. prije Krista žene zapovjednice i bile na čelu vojske. Tako je masagotska kraljica Tomiris te godine vodila rat protiv perzijskom kralju Ciru. I za palmirsku kraljicu Zenobiju, koja je živjela u trećem vijeku poslije Isusa, znamo, da je jasuš

Cijeli krajevi, koji su drukčije obilno dirivali za Petrov novčić, kao Belgija i sjeverna Francuska, obustavili su za više od godine dana sasvim svoje pošiljke. No i kamatni se prihodi od Papina državnoga blaga znatno smanjio, i to u prvom redu zbog teških gubitaka Banke di Roma, koja velikim dijelom radi vatikanskim

novcem. — Kako je poznato, uložila je ona vrlo velike glavnice u Tripolitaniju, a ove se sada, pošto je Italija, Libiju sve do obale morala isprazniti, moraju smatrati izgubljenima; akcije su izgubile već od polovice vrijednosti, a dividenda jedva da se može isplatiti dividencarima, među kojima je Vatikan prvi.

Zadnje vijesti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 29. novembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nikakvih osobitih događaja.

Talijansko bojište.

Bitka na Soči dalje traje. I juče ranije žestoke borbe svršile opet po našim četama potpunim održanjem svih položaja. Protiv goričkog mostobrana dovedoše iznova Talijanci nove pukovnije. Brez obzira na bezkorisne gubitke sljedio je juris s jurisem. Samo kod Oslavje i na Podgori uspjelo je neprijatelju da prodre u naše pozicije, ali ga opet izbacismo. Inače osjetila je sve nasrtaje sama naša vatra. Veoma znatne talijanske sile opet uzaludno napadose s obje strane brda sv. Mihovila. U borbama kod sv. Martina sudjelovale poimence pješaka pukovnja „39“ i hebska pukovnja pučkih ustaša br. 6. U sjevernom soškom odsjeku odbismo jake navale protiv naših brdskih pozicija sjeverno od Tolmina.

Srpsko bojište.

Naša ofenziva protiv sjeverne i sjeveroistočne Crnogore napreduje. C. i kr. čete prodru preko Metalskog sedla južno od Pribojia. Bugari ljeraju smjerom prema Prizrenu.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 29. novembra. (D. u.) Iz veličnog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište:

Na cijeloj zapadnoj fronti bila je živahna djelatnost topništva i letovca.

Istočno bojište.

Položaj je u glavnom nepromijenjen.

Balkansko bojište.

Prognojanje je u daljnem toku. Zarobismo preko 1500 Srba. Dosada zauzemosu Srbima u svemu 502 topa, od kojih mnogih teških.

Vrhovna vojna uprava.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 29. novembra. (D. u.) Izvještaj od 27. novembra: Napr. dućeti prama Prizrenu zarobismo 3000 topnika i zaplijenismo 8 topova. Srbi, uz nićuće prama Crnojgori, uništise sve svoje tške topove, te se povlače samo s brdskim topovima. Nastavljamo naše prodiranje prema Prizrenu. Na južnoj makedonskoj fronti zaplijenismo 16. nov. zadnju srpsku poziciju na česti Prilep-Monastir. Kod Alinca povukoše se Srbi prama Monastiru.

Bugari napadaju Kruševu.

Solu n. 29. novembra. (D. u.) Prama vijestima, amo stigim, Bugari napadaju Kruševu.

Burjan, Stürgh i Tisza u audijenciji kod njemačkog cara.

Beč, 29. novembra. (D. u.) Njemački je car primio u posebne audijencije ministra vanjskih posala Buriana, te ministre-predsjednike Stürgha i Tiszu. Poslije podne je posjetio zajedno s nadvojvodom Karlo Franojo Josipom njemačko poslanstvo, gdje je bio podvoren čajem.

Grčka odgovorila ententi.

Atena, 29. novembra. (D. u.) Jučer je grčka vlada predala vlastim četvoroj spozumima odgovor na zadnju notu izaslanika četvoroj spozumima.

Grčka ne će razoražati srpske čete.

Lion, 28. novembra. Lionske novine doznaju iz Alene, da se je između entente i grčkog kabineta došlo do spozuma, glasom kojega grčka vlada neće razoražati srpskih odnosno ententinih četa, već im dapače pružati najveće pogodnosti. Atenski list „Embros“ javlja, da se sprema demobiliziranje pet grčkih gostisa.

Francuzki izvještaj o Balkanu.

Solu n. 28. novembra. Havasova agencija javlja dne 26. novembra: Francuzi napadose zapadno Krivolana Bugare te zaposednuše Brnsnik, odbivši obnoć žestoki protunapadaj. Na ostaloj je fronti potpuni mir. Pridolaze znatna englezka i francuzka pojačanja.

Italija i balkanska politika.

Rim, 28. novembra. U talijanskim je ministarskom vijeću izvjestio Sonnino o položaju u Grčkoj označivši ga veoma povoljnim. Srpskoj je vojsci slobodan uzmak u grčku Makedoniju ili u Epir i Albaniju preko Ohride. Grčka je pripravna dozvoliti ententi najveću slobodu operiranja te joj stavlja dapače na razpolaganje brzojav i željeznice. Uza sve to četvrti spozum zahtjeva još uvijek demobiliza-

ciju grčke vojske te je Grčka već obćala, da će djelomično demobilizirati, ali bi time dokazala ententi svoje miroljublje.

Ministarsko je vijeće pretresalo takodje balkansku politiku te je došlo do zaključka, da se je, uslijed promijenjenoga smjera grčke politike, položaj na Balkanu za ententu znatno poboljšao te da ov može danas zajedno s Italijom odlučno potući bugarsku i njemačke čete.

Rasprijavalo se je još o mogućnosti, da bi austro-ugarske i njemačke čete za pojednosto Albaniju, što, naravno, zabijanje veoma Italiji. Ententa je već pitanje pretresla te će pomoći Italiji poduzeti obranbene mjere.

Razne vijesti.

Naši junaci za Družbu sv. Ćirila i Metod za Istru. Družbino ravnateljstvo primilo je sa bojnog polja K 120. Društva sljedeća gospoda. Nadporučnik Karuzaj zastavnici Maljan, Sepić, Prica. Pavlečić Kosić, pr. u. por. Franki, kadeti: Obradović, Gužović, Cubrilo i Ozegović — sv po K 100. — Živjeli plemeniiti društva!

Umjetni petroleji. Gradski aprovizacion ured u Jeni obavio je, da je odnjetiji trgovac Alfred Müller sastavio neke kemikalije, koje daju novu vrstu petroleja. Taj su novi preparat, prozvan „Almdève“ istražili stručnjaci, pa su ustanovili, da nije tako opasan kao petroleji. Svijetli 14 puta jače nego pravi petroleji; gori u običnim svjetiljkama i uz stijenje. Nešto je skuplji od petroleja, litra stoji K 1.20, ali je ipak razmjerno jeftiniji. Jer ga za sat izgori za 2 litra, a petroleja za 6 litara, pa dok ovog izgori litra za 20 sati, gori ista količina „Almd-a“ 60 sati. Obretnik je već stavio u promet to novo rasvjetno sredstvo, pa ga prodaje gradski aprovizacioni ured, ali uz iskaznice i to samo onima, kojima je godišnji dohodak manji od 1200 maraka.

Proizvod sirovog ulja u Rumunolju. U kolovozu 1915. je iznos proizrod sirovog ulja u Rumunolju 128.500 tonanaprma 134.000 tona u srpnju i 136.000 tona u lipnju. Benzina je napravljeno u kolovozu 36-71 milijuna kilograma, rafiniranog petroleja 23-8, ulja za mazanje 14-69, od zaostataka 72-83 milijuna kilograma. Izvezena je bila skoro cijela produkcija petroleja, a ulja za mazanje 9-64 milijuna kilograma. Položaj na tržištu uopće je nešto slabiji. Cijene sirovog ulja nisu se promijenile, pa se kreću između 3 do 3-10 franaka (Moreni Bara) 3-75 do 3-80 franaka (Bustinar). Dnevno otpremanje iznosi 440 do 450 vagona.

Istarska Posujilnica u Tuli

Tko želi uložiti sigurno svoj novac na štednju,

tko ima platiti „Posujilnici“ interes ili što na račun svog duga,

tko bi htio u potrebi da digne koliko iz svog uloska kod „Posujilnice“

taj nek ide

u delavnik između 6 i 7, a u nedjelju i praznik između 3 i 4 sati

popodne u „Narodni Dom“ (palača „Istarske Posujilnice“) na

II. kat u pisarnu d. ra L. Scallier, odvjetnika i vojnčkog branitelja.

na konju i oboružana ratovala u Egiptu i prednoj Aziji.

U srednjem vijeku susrećemo bugarsku caricu Anu, kako početkom 14. stoljeća stupa na čelu velike vojske protiv Carigrada, a isto se je tako i napuljska kraljica Ivana L, učenica slavnoga Petrarke, za svoje vladanja u godinama 1343, od 1382. često lačala maha, da odbiđe od svoga kraljevstva neprijateljske čete.

Austro-ugarska povijest spominje ženskoga časnika Maksimilijana Leithorsta, koja je, da se nije za nju znalo, e je ženska, ratovala protiv Turcima i za svoju neobićnu hrabrost bila promaknuta za časnika.

Čitav niz ženskih boraca nailazimo u ugarskim armadama. Najpoznatija i ujedno najzanimivija je Marija Lebstöck, koja je za ustanka godinama 1843, pod imenom „lovac Karlo“ služila kod čete revolucionarnog generala Artura Görgey-a

i svojom se smjelošću i odlučnošću tako odlikovala, da je još na bojištu bila promaknuta na nadlova i doskora zatim na časnika.

I u sadašnjem svjetskom ratu imali smo zgodu da čitamo za mnoge žene, koje su služile i služu ne samo u neprijateljkoj, nego i u austro-ugarskoj vojsci. Od ovih je najpoznatija Antonija Falica iz Dalmacije, koja obnaša čast sanitetnog kaprala.

Nadaje se znademo, da je u velikom američankom građanskom ratu godine 1861. do 1865. vojevala na jednoj i drugoj strani čitav niz žena i djevojaka.

Jedna se je žena uspjela dapače do dezvizionog zapovjednika, što je u porijesti posve osamljen slučaj. Bila je to žena francuskog topničkog majora Xantrailles-a, Marija Honrieta, koja je već znanja svoga supruga stupila bila u vojsku i pokazala se tako hrabrom i neustrašivom,

lako punom energije i pronicanošću da ju je francuska vlada imenovala divizionim generalom i dozvolila joj, da nosi muško odijelo.

Njezina je predasnica bila Leticija Bonnaparte, majka Napoleona I, koja je bila u ratovima za slobodu protiv Francuzima na Korzici vjeran i pouzdan pomoćnik svomu mladomu suprugu Karlu Bonnaparte.

I pobornik Marijana Langiewiczza, vojde poljske narodne vojske, koja se je godine 1863. podigla bila protiv ruskoj despotiji, bijaše žena, Marija pl. Puslowitowska. U narodnoj je vojsci obnašala čast kapetana te je bila, kako spominju oboćivci, izvrsna jasilica.

(Slijedi konac.)

Podupirajte Družbu!